

1. ogledno pitanje (ispod razine D)

„Svi imaju pravo na obrazovanje. Obrazovanje treba biti besplatno (...) i obvezno.“
Opća deklaracija o ljudskim pravima

Zašto se obrazovanje smatra ljudskim pravom?

- ☐ zato što djeca vole ići u školu i provoditi vrijeme sa svojim prijateljima
- ☐ zato što obrazovanje osigurava radna mjesta za mnogo učitelja
- ☐ zato što djeca mogu biti u školi dok njihovi roditelji rade
- ☐ zato što obrazovanje pomaže razviti vještine koje su ljudima potrebne za život u njihovim zajednicama

2. ogledno pitanje (razina D)

Ministar Negdjezemske bio je uhvaćen u prebrzoj vožnji. Dobio je kaznu zbog kršenja prometnih zakona.

Zašto ministar mora platiti kaznu?

- ☐ zato što ministri imaju dovoljno novca za plaćanje kazni
- ☐ zato što su pred zakonom svi jednaki
- ☐ zato što želi da ljudi ponovno glasuju za njega
- ☐ zato što ga policija može uhititi ako ne plati kaznu

3. ogledno pitanje (razina D)

Mnogi ljudi na bučnim radnim mjestima u Negdjezemskoj imaju oštećen sluh zbog buke.

Koje je najprikladnije postupanje vlade kako bi se riješio problem bučnih radnih mjesta?

- ☐ odmah zatvoriti sva bučna radna mjesta
- ☐ dati novac radnicima kako bi im se pomoglo pronaći tiša radna mjesta
- ☐ donijeti zakone koji propisuju da poslodavci moraju štiti radnike od buke
- ☐ uhititi sve vlasnike tvrtki s bučnim radnim mjestima

4. ogledno pitanje (razina D)

Liječnici bez granica organizacija su u kojoj zdravstveni djelatnici volontiraju u zemljama u kojima je ljudima potrebna medicinska pomoć.

Koji je najvjerojatniji razlog zašto ljudi volontiraju u toj organizaciji?

- ☐ zato što žele utjecati na međunarodne zakone o ljudskim pravima
- ☐ zato što vjeruju da svi ljudi zaslužuju pristup medicinskoj pomoći
- ☐ zato što je to jedini način da dobiju praktično iskustvo skrbi za pacijente
- ☐ zato što je zdravstvenim djelatnicima teško pronaći posao

5. ogledno pitanje (razina D)

Liječnici bez granica svojim izborom ograničavaju iznos novca koji dobivaju od državnih vlasti. Oko 80 % svojih sredstava primaju iz privatnih izvora.

Koji je najvjerojatniji razlog zašto Liječnici bez granica prikupljaju većinu svojih sredstava iz privatnih izvora, a ne iz javnih?

- ☐ Državne vlasti ne vole organizacije poput Liječnika bez granica.
- ☐ Državne vlasti nemaju dovoljno novca za organizacije poput Liječnika bez granica.
- ☐ Liječnici bez granica mogli bi osnovati političku stranku koja se suprotstavlja vlastima mnogih država.
- ☐ Liječnici bez granica žele ostati neovisni o vlastima i njihovim politikama.

6. ogledno pitanje (razina C)

Zašto je važno da novinari mogu slobodno istraživati i izvještavati?

- ☐ To doprinosi izgradnji povjerenja u vladu određene zemlje.
- ☐ Pomaže novinarima da javnosti pruže točne informacije.
- ☐ Osigurava dovoljan broj novinara za izvještavanje o svim događajima.
- ☐ Osigurava da niti jedan novinar ne bude previše plaćen za svoj posao.

7. ogledno pitanje (razina B)

Članovi kluba mladih žele izabrati voditelja. Jedan član ponudio se da bude voditelj, ali članovi kluba žele glasanjem izabrati voditelja.

Koji je najbolji razlog zašto članovi kluba žele izabrati voditelja glasanjem, a ne izabrati osobu koja se ponudila da bude voditelj?

- ☐ Glasanje omogućuje ljudima organiziranje drugog kruga glasanja ako se ne slažu s ishodom prvoga.
- ☐ Glasanje je najbrži način da se odluči tko bi trebao biti voditelj.
- ☐ Glasanje omogućuje svakom članu kluba sudjelovanje u izboru voditelja.
- ☐ Glasanje osigurava da svaki član kluba bude zadovoljan s izborom voditelja.

8. ogledno pitanje (razina B)

Neke tvrtke u Negdjezemačkoj počele su uvoziti voće iz druge zemlje po vrlo niskoj cijeni. Poljoprivrednici u Negdjezemačkoj ljuti su jer ne mogu prodati svoje voće po tako niskim cijenama. Neki ljudi u Negdjezemačkoj odlučili su kupovati samo lokalno uzgojeno voće u Negdjezemačkoj.

Koji je najbolji argument protiv zaštite poslovanja poljoprivrednika Negdjezemačke?

- ☐ Ljudi imaju pravo izabrati od koga će kupovati voće.
- ☐ Poljoprivrednici će pronaći neki drugi način da zarade novac.
- ☐ Ljudi će uvijek kupovati najkvalitetnije voće pa cijena nije bitna.
- ☐ Poljoprivrednici bi trebali prodavati svoje voće za još nižu cijenu iako im to nije isplativo.

9. ogledno pitanje (razina B)

Kako odluka da se kupuje samo lokalno uzgojeno voće može pomoći u zaštiti poslovanja poljoprivrednika Negdjezemačke? Napiši dva različita načina.

1. _____

2. _____

Bodovanje 9. oglednog pitanja:

Dodjeljivanje 2 boda: Predloženi načini pomoći pripadaju **dvjema od triju** navedenih kategorija.

1. Poljoprivrednicima se osigurava novac.
2. Poljoprivrednici zadržavaju poziciju na tržištu (u odnosu na konkurente).
3. Predloženim načinom postavlja se primjer koji drugi ljudi trebaju slijediti. ILI taj primjer može dovesti do pristupačnosti poljoprivrednika i/ili vidljivosti njihova cilja.

Dodjeljivanje 1 boda: Predloženi način pomoći odnosi se na jednu od triju navedenih kategorija (uključujući odgovore u kojima su **navedeni različiti načini pomoći iz iste kategorije**)

0 bodova: Odgovor je nevažan ILI nekoherentan ILI sadrži ponavljanje pitanja.

10. ogledno pitanje (razina A)

Ponekad pojedinci ili grupe daju novčane donacije političkim strankama. Neke zemlje imaju zakone koji zahtijevaju da političke stranke javno objave informacije o donacijama koje je stranka primila.

Zašto neke zemlje imaju takve zakone?

- ☐ Zakoni ohrabruju ljude da glasaju za političku stranku koja je dobila manje donacija.
- ☐ Zakoni pomažu ljudima da odluče koja će stranka najvjerojatnije pobijediti na idućim izborima.
- ☐ Zakoni potiču veći broj ljudi da se priključe bogatim političkim strankama.
- ☐ Zakoni onemogućuju političkim strankama pogodovanje ljudima koji daju donacije.

ICCS 2022
MEĐUNARODNI IZVJEŠTAJ – ISPITNA PITANJA

Ogledna pitanja 1. i 2. (stranica 73.-74.)

Ovaj natpis nalazi se u nacionalnome parku u Negdjezemskoj.

Nacionalni park *Bijele vode*

Posjetitelji moraju poštovati sljedeća pravila:

- ne bacati smeće
- ne paliti vatru
- ne hraniti divlje životinje
- kampirati samo u području za kampiranje

U slučaju nepoštovanja pravila primjenjuju se stroge kazne.

CI3NPM1

24. Zašto u Nacionalnome parku postoje pravila?

- ☐₁ kako bi se zaštitio Nacionalni park i sigurnost posjetitelja
- ☐₂ kako bi se odvratilo ljude od posjećivanja Nacionalnoga parka
- ☐₃ kako bi se putem naplaćivanja kazni prikupio novac za Nacionalni park
- ☐₄ kako bi se posjetitelje upozorilo na opasnosti u Nacionalnome parku

CI3NPM2

25. Sandra: „Ne želim posjetiti Nacionalni park. Previše je pravila.“

Natalija: „Pravila imaju smisla. Rado ću ih poštovati.“

Koji razlog najbolje objašnjava zašto Natalija rado poštuje pravila?

- ☐₁ Natalija misli da se pravila nikada ne trebaju dovoditi u pitanje.
- ☐₂ Natalija razumije da pravila postoje zbog svačije dobrobiti.
- ☐₃ Natalija se boji kazne zbog kršenja pravila.
- ☐₄ Natalija ne razumije da pravila ograničavaju njene aktivnosti u parku.

Ogledno pitanje 3. (stranica 75.)

Stjepan je optužen za teško kazneno djelo. Stjepanov otac je iskusan političar. Kada je policija saznala da je Stjepanov otac iskusan političar, povukli su optužbe i pustili Stjepana.

CI4DCM1

25. Zašto je djelovanje policije nedemokratično?

- ☐₁ U demokraciji su ljudi nevini sve dok im se ne dokaže krivica.
- ☐₂ U demokraciji policija nema pravo optužiti nekoga za kazneno djelo.
- ☐₃ U demokraciji svi građani imaju pravo na pravnu pomoć.
- ☐₄ U demokraciji se zakoni moraju jednako primjenjivati na sve.

Ogledno pitanje 4. (stranica 76.)

CI3PAM1

24. Koji je najvjerojatniji razlog zbog kojega bi se neka osoba pridružila političkoj stranci u demokratskoj zemlji?

- ☐₁ kako bi pomogla policiji u provedbi zakona
- ☐₂ kako bi odlučivala o kaznama za ljude osuđene za zločine
- ☐₃ kako bi odlučivala o lokaciji glasačkih mjesta na sljedećima nacionalnim izborima
- ☐₄ kako bi sudjelovala u aktivnostima koje utječu na vladinu politiku

Ogledno pitanje 5. (stranica 77.)

Lažne vijesti su pojam kojime se opisuju lažne informacije ili one koje navode na krive zaključke, a koje se namjerno prikazuju kao vijesti.

CI4FKC1

16. Kako prisutnost lažnih vijesti može naštetiti demokraciji?
Navedi dva primjera.

1.

2.

☐

CI4FKM2

17. Što osoba može napraviti kako bi utvrdila jesu li informacije u novinskome članku istinite ili lažne?

- ☐₁ provjeriti jesu li iste informacije prisutne u brojnim drugim izvorima
- ☐₂ provjeriti slažu li se vlasti s tim vijestima
- ☐₃ provjeriti vjeruju li njeni prijatelji tom članku
- ☐₄ provjeriti trendira li ta vijest na društvenim mrežama

Ogledno pitanje 6.-8. (stranica 78.)

Ana živi u bogatoj zemlji i želi postati etički osviješten kupac. To znači da pažljivo promišlja što kupuje na temelju informacija o tome kako je to proizvedeno, odakle dolazi te koje posljedice na okoliš imaju njezini izbori kupnje.

CI4ECM1

2. Koja je od navedenih aktivnosti primjer da je Ana etički osviješten kupac?

- ☐₁ Kupuje samo jaja iz slobodnoga uzgoja.
- ☐₂ Kupuje samo najjeftiniju odjeću.
- ☐₃ Kupuje samo proizvode malih tvrtki.
- ☐₄ Kupuje samo proizvode s dobrim recenzijama na internetu.

CI4ECM2

3. Ana posjećuje mrežnu stranicu s informacijama za etički osviještene kupce. Koje će informacije najvjerojatnije pronaći na toj mrežnoj stranici?

- ☐₁ koliko košta dostava proizvoda
- ☐₂ kakvi su radni uvjeti ljudi koji izrađuju proizvode
- ☐₃ koliko su proizvodi popularni na međunarodnome tržištu
- ☐₄ u kojim su zemljama proizvodi odmah dostupni

CI4ECM3

4. Ana je odlučila kupovati samo proizvode koji se proizvode u blizini mjesta gdje živi. Što u toj odluci Anu čini etički osviještenim kupcem?

- ☐₁ Proizvodi se do nje prevoze s malih udaljenosti.
- ☐₂ Proizvodi su bolje kvalitete od onih koji se proizvode negdje drugdje.
- ☐₃ Lako joj je kontaktirati proizvođače ako ima neku pritužbu.
- ☐₄ Vjerojatno će nagovoriti svoje prijatelje da kupuju te proizvode.